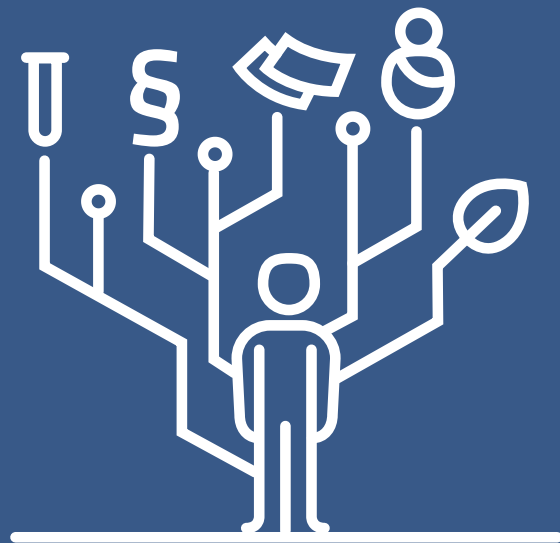

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Pohjoismaiden ja Baltian maiden **digitalisaatioalan** yhteistyöohjelma 2025–2030

Yhdessä kohti digitaalisesti integroitu-
neinta aluetta vuoteen 2030 mennessä

Sisällys

Esipuhe	3
Johdanto	4
Poliittiset priorisoinnit	6
Tavoite 1: Pohjolan ja Baltian alue on edelläkävijä vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttajana	12
Tavoite 2: Pohjolan ja Baltian alue on turvallinen, verkottunut ja integroitunut	14
Tavoite 3: Pohjolan ja Baltian alue on turvallinen ja inklusiivinen ja edistää ihmislähtöistä digitaalista siirtymää yhteiskuntien kriisinsietokyvyn varmistamiseksi	17
Yhteistyöohjelman arviointi	20
Tietoja tästä julkaisusta	21

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:
<https://pub.norden.org/politknord2024-756>

Esipuhe

Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioyhteistyö on avainasemassa Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030:n toteuttamisessa. Vision mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue. Yhteistyötä tekemällä olemme vahvempia ja saamme paremmat edellytykset selvitä teknologian nopeasta kehityksestä, ilmastonmuutoksesta ja geopolittisen tilanteen muutoksista. Yhdessä varmistamme myös sen, että alueemme pysyy digitaalisen siirtymän kärjessä, parantaa yritystemme maailmanlaajuisia kilpailukykyä, edistää kestävästä kehityksestä sekä varmistaa kriisinkestävyyden, vaurauden ja hyvinvoinnin pitkällä aikavälillä.

Digitaalisen integraation saavuttaminen edellyttää digisiirtymän johtamista avoimella, turvallisella, vastuullisella ja demokraattisella tavalla, jossa ketään ei jätetä jälkeen. Pohjoismaiden ja Baltian maiden suuri digitalisaatioaste on merkittävä kilpailuetu, ja sen piilevä potentiaali on hyödynnettävä täysimääräisesti. Yhteiskuntiemme elinvoimaisuuden ja kehityksen kannalta on olennaisen tärkeää, että meillä on vakaa ja toimiva digitaalinen infrastruktuuri. Yhteistyömme tavoitteena on varmistaa se, että digitalisaatiosta hyötyvät alueemme kaikki asukkaat iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, koulutuksesta tai digitaaloista riippumatta.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioalan yhteistyöohjelma 2025–2030 edistää sellaisen julkisen sektorin luomista, joka vastaa ihmisten ja yritysten tarpeisiin koko alueella nyt ja tulevaisuudessa. Se tukee alueellista liikkuvuutta ja verkottuneisuutta, kehittää digitaalisia taitoja ja -osaamista sekä kannustaa käyttämään digitaalisia tekniikoita vastuullisesti. Lisäksi se asemoi alueen vihreän ja digitaalisen rinnakkaisiirtymän edelläkävijäksi ja edistää kestävästä kasvusta yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Yhteistyöohjelma nivoutuu tiiviisti myös asiaankuuluviin EU-politiikkoihin, jotta pyrkimyksemme täydentäisivät ja edistäisivät laajempia eurooppalaisia tavoitteita.

Yhteistyöohjelman avulla pyrimme hyödyntämään vahvuuksiamme, oppimaan yhteisistä kokemuksista ja vastaamaan haasteisiin, jotka ovat liian suuria yksittäisten maiden ratkaistaviksi. Yhdessä säilytämme alueemme johtoaseman digitaalisessa siirtymässä.

Hyviä lukuhetkiä!

Erik Slottner
Ruotsin julkishallintoministeri

Karen Ellemann
Pohjoismaiden ministerineuvoston
pääsihteeri

Johdanto

Digitalisaatioministerineuvoston (MR-Digital) yhteistyöohjelma linjaa poliittiset priorisoinnit ja tavoitteet vuosiksi 2025–2030.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vision mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Jotta Visio 2030 toteutuisi, kaikkien ministerineuvostojen työtä ohjaavat alakohtaiset yhteistyöohjelmat perustuvat vuosina 2025–2030 vision kolmeen strategiseen painopistealueeseen: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola.

Digitalisaatioministerineuvoston tekemä yhteistyö kattaa Pohjoismaiden lisäksi myös Baltian maat. Yhteiskuntamme perustuvat demokratiaan, tasa-arvoon, inhimilliseen pääomaan ja sosiaaliseen vastuuseen. Meidän on varmistettava, että digitaalisessa siirtymässä pidetään kiinni näistä periaatteista nyt ja tulevaisuudessa. Digitalisaatio ja tekninen innovointi ovat jo itsessään merkittäviä kehitystekijöitä yksityisellä ja julkisella sektorilla, ja lisäksi ne ovat vihreän siirtymän keskeisiä mahdollistajia. Pohjolan ja Baltian alue on maailman digitalisoituneimpia, mikä antaa meille ainutlaatuisen aseman digitaalisen kehityksen edistämiseksi niin alueellisesti kuin kansainvälisestikin. Digitalisaatioministerineuvostossa tehtävää Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä määrittävät alueemme yhteiset mahdollisuudet ja haasteet, jotka liittyvät osallistavan ja turvallisen digisiirtymän luomiseen, kilpailukykyyn ja vihreän kasvun vahvistamiseen sekä liikkuvuuden ja integraation lisäämiseen siten, että alueen ihmisillä, yrityksillä ja viranomaisilla on käytössään turvallisia ja tehokkaita rajat ylittäviä digipalveluita.

Yhteistyöohjelman kehittämiseen ovat osallistuneet Pohjoismaiden neuvosto, kansalaisyhteiskunta, elinkeinoelämä ja muut keskeiset sidosryhmät.

Digitalisaatioministerineuvosto hyväksyi yhteistyöohjelman 20. syyskuuta 2024, ja se on voimassa 1. tammikuuta 2025–31. joulukuuta 2030.

Digitalisaatio on luonteeltaan poikkihallinnollista. Monialainen yhteistyö onkin olennaisen tärkeää yhteistyöohjelman vision toteuttamiseksi. Yhteistyön tekeminen Pohjoismaiden ministerineuvoston muiden sektorien kanssa (esimerkkeinä ympäristö ja ilmasto, kasvu, energia, terveys, koulutus ja tutkimus, luonnonvarat, kulttuuri sekä rajaesteneuvosto) varmistaa synergioiden tunnistamisen ja yhteisten haasteiden kohtaamisen sekä mahdollisimman suuren vaikuttavuuden Visio 2030:n kunnianhimoisten tavoitteiden toteuttamisessa.

Visio 2030

Kilpailukykyinen Pohjola

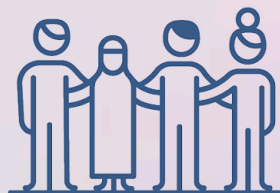
Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävää kierto- ja biotaloutta.

Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kaiken toiminnan tulee edistää visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Yhteistyöohjelmassa kuvataan, miten sektori työskentelee kolmen strategisen painopistealueen parissa.

Poliittiset priorisoinnit

Yhteistyöohjelman poliittiset painopistealueet perustuvat Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioministerien sitoumukseen, jonka mukaan alueemme säilyttää asemansa digitalisaation edelläkävijäalueena ja on maailman digitaalisesti integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Samalla on varmistettava, että digitalisaatiosta hyötyvät alueen kaikki asukkaat iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, koulutuksesta tai digitaidoista riippumatta.

Digitalisaatioministerineuvosto tekee läheistä yhteistyötä muiden ministerineuvostojen kanssa ja edistää julkisen sektorin kykyä vastata ihmisten ja yritysten tarpeisiin, EU-sääntelyn yhdenmukaista täytäntöönpanoa sekä alueellista liikkuvuutta ja verkottuneisuutta. Digitalisaatioministerineuvosto pyrkii myös edistämään digitaitoja ja -osaamista, digitaalisten tekniikoiden vastuullista käyttöä sekä johtoaseman saavuttamista vihreän ja digitaalisen rinnakkaissiirtymän ja kestäväen kasvun toteutuksessa. Digitalisaatioministerineuvosto tekee yhteistyötä, joka liittyy sovittuihin eurooppalaisiin standardeihin, infrastruktuuriin, datan yhteiskäyttöön, data-avaruuksiin ja datan yhteentoimivuuteen sekä yhteenliitettävyyteen Euroopan unionin soveltuvien aloitteiden ja lakien mukaisesti.

Pohjoismaat ja Baltian maat voivat olla digitaalisen siirtymän edelläkävijöitä EU:ssa ja kansainvälisesti osoittamalla, että digitaalisia tekniikoita ja digitaalista dataa voidaan käyttää ja jakaa oikeudenmukaisesti, avoimesti, turvallisesti, vastuullisesti ja demokraattisesti. Yhteistyöllä voidaan vahvistaa Pohjoismaiden ja Baltian maiden ääntä kansainvälisillä foorumeilla ja vaikuttaa siten kyseisten foorumien politiikkaan ja suuntaviivoihin, jotta ne olisivat omien arvojemme ja olemassa olevien rakenteiden mukaisia.

Nyt eletään nopean teknisen kehityksen aikaa. Tämä yhteistyöohjelma esittelee Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioyhteistyön yleistavoitteet ja perustuu nykyiseen yhteistyöhön sekä yhteisiin arvoihimme ja visioon turvallisemmasta, vihreämmästä ja vapaammasta alueesta vuonna 2030.

Haasteet ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat yhteistyöohjelman tavoitteiden saavuttamiseen, ovat kytköksissä globaaleihin haasteisiin ja trendeihin:

Jotta alueemme säilyttäisi taloudellisen voimansa ja kilpailukykyensä sekä ihmiskeskeisen lähestymistapansa, meidän on pysyttävä nopean teknisen kehityksen etulinjassa ja omaksuttava koordinoitu ja sektorienvälinen lähestymistapa Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyöhön.

Ilmastonmuutos, ympäristökriisit sekä vihreän ja digitaalisen rinnakkaissiirtymän toteuttaminen

Ympäristökriiseihin, ilmastonmuutokseen ja hiilidioksidipäästöihin vaikuttaminen vaatii huomattavia investointeja uusiutuvaan energiaan, kestävään liikenteeseen ja vihreään infrastruktuuriin sekä maa- ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä politiikkatoimien ja painopisteiden yhteensovittamiseksi. Samalla, kun meidän pitää toteuttaa vihreä siirtymä, yhteiskuntamme ovat myös keskellä digitaalista siirtymää. Vihreän ja digitaalisen siirtymän tulisi vahvistaa toisiaan. Jos vihreässä siirtymässä hyödynnetään uusia tekniikoita, datan parempia käyttö- ja jakamistapoja sekä innovatiivisia digiratkaisuja, se vahvistaa politiikkatoimia ja päätöksentekoa mahdollistaen älykkäämmät, tehokkaammat ja ilmastoneutraalit ratkaisut julkisella ja yksityisellä sektorilla. Digitaalinen siirtymä ei kuitenkaan ole oletusarvoisesti vihreä, ja meidän on ratkaistava kysymykset, jotka liittyvät digiratkaisujen tai -järjestelmien energiankulutukseen ja resurssitehokkuuteen sekä niistä syntyvään jätteeseen.

Rinnakkaiset siirtymät ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kunnianhimoiset tavoitteet vaativat rinnakkaisia yhteistyötoimia, jotka yhdistävät kaikki olennaiset toimialat politiikasta tieteelliseen tutkimukseen ja yksityisen sektorin innovaatioihin. Pohjola ja Baltia suoriutuvat hyvin innovointi- ja digitalisaatiovertailuissa, ja niillä on tiukat ympäristötavoitteet. Siten niillä on myös hyvät edellytykset tuottaa ratkaisuja vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Investoinnit suurteholaskennan (HPC) infrastruktuuriin eli Suomessa sijaitsevaan LUMI-supertietokoneeseen tarjoavat meille alueellisen etulyöntiaseman ilmastonmuutokseen sopeutumista tukevien digitaalisten työkalujen kehitystyössä.

”

Pohjola ja Baltia suoriutuvat hyvin innovointi- ja digitalisaatiovertailuissa, ja niillä on tiukat ympäristötavoitteet. Siten niillä on myös hyvät edellytykset tuottaa ratkaisuja vihreään ja digitaaliseen siirtymään.

Kansainväliset taloussuhdanteet, nopea digitaalinen siirtymä ja sääntelyesteet

Jotta alueemme säilyttäisi taloudellisen voimansa ja kilpailukykyensä sekä ihmiskeskeisen lähestymistapansa, meidän on pysyttävä nopean teknisen kehityksen etulinjassa ja omaksuttava koordinoitu ja sektorienvälinen lähestymistapa Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyöhön. Digitalisaatiosääntelyn täytäntöönpanon erot luovat esteitä alueella tehtävälle rajat ylittävälle yhteistyölle ja vaikeuttavat standardien yhdenmukaistamista. Alueen sääntely-ympäristöä voidaan virtaviivaistaa tekemällä yhteistyötä, joka liittyy uusien ja olemassa olevien EU-asetusten kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Yhteentoimivuuden edistäminen sekä sääntelyn ja standardien yhdenmukaistaminen tavalla, joka mahdollistaa datan jakamisen yli rajojen, on keskeistä pyrittäessä lisäämään digitaalista ja datavetoista vuorovaikutusta keskeisten pohjoismaisten ja baltialaisten sidosryhmien välillä niin yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla.

Yhteiskunnassa kehitetään ja otetaan käyttöön tekoälyä nopeaan tahtiin. Tekoälyssä piilee valtava potentiaali, joka liittyy talouskasvuun sekä tuottavuus- ja tehokkuushyötyihin, ja se voi auttaa ratkomaan päivänpolttavia yhteiskunnallisia haasteita. Samalla tekoälyn käyttö saattaa haastaa julkishallinnon ja julkisen päätöksenteon sekä vaikuttaa demokraattisiin prosesseihin ja tietoon, koska se lisää esimerkiksi algoritmisten vinoumien tai misinformaation ja disinformaation riskiä. Varmaa on se, että tekoäly on digitaalisen siirtymän keskiössä ja vaikuttaa jatkossa koko ajan enemmän talouteen ja jokapäiväiseen elämään.

”

Tekoäly on digitaalisen siirtymän keskiössä ja vaikuttaa jatkossa koko ajan enemmän talouteen ja jokapäiväiseen elämään.

Geopoliittiset riskit, alueellinen epävakaus ja digitaalisen infrastruktuurin turvallisuusuhat

Pohjolan ja Baltian alue sijaitsee mutkikkaassa geopoliittisessa kontekstissa, ja alueen naapurimaissa on poliittista epävakautta ja konflikteja. Ukrainan infrastruktuurin, ml. digitaalisen infrastruktuurin, tarkoituksellinen tuhoaminen havainnollistaa sitä, että viestintäverkoilta vaaditaan häiriönsietokykyä. Ukrainassa tehtyjen kyberhyökkäysten lisäksi on havaittu myös kansainvälisen tason järjestäytyneen kyberrikollisuuden yleistymistä. Kun alueesta tulee yhä verkottuneempi ja riippuvaisempi digitekniikoista, se kasvattaa kyberturvallisuusriskejä ja digitaaliseen infrastruktuuriin kohdistuvia riskejä, kuten Itämeren kriittiseen vedenalaiseen infrastruktuuriin kohdistuneet vahingot osoittavat. Yhä tärkeämmäksi ja yleisen turvallisuuden kannalta keskeisemmäksi osatekijäksi on noussut vahvan, kriisinkestävän ja varakapasiteettia sisältävän digi-infran ylläpito ja parantaminen sekä vahvasta tietoturvasta huolehtiminen yhteiskuntiemme kannalta välttämättömissä digipalveluissa. Näihin riskeihin vastaaminen vaatii läheistä yhteistyötä alueen maiden välillä, investointeja kyberturvallisuuden tutkimukseen, kehitykseen ja koulutukseen sekä digitaitoihin niin kansan keskuudessa kuin asiantuntijatasollakin.

”

Yhä tärkeämmäksi ja yleisen turvallisuuden kannalta keskeisemmäksi osatekijäksi on noussut vahvan, kriisinkestävän ja varakapasiteettia sisältävän digi-infran ylläpito ja parantaminen sekä vahvasta tietoturvasta huolehtiminen yhteiskuntiemme kannalta välttämättömissä digipalveluissa.

Väestörakenteen muutokset, digitaalinen kuilu ja erot verkottuneisuudessa ja taidoissa

Väestörakenteen muutokset, kuten väestön ikääntyminen ja maahanmuutto, ovat haaste alueen julkisille hyvinvointijärjestelmille ja yhteiskunnalliselle eheydelle. Vaikka digitalisaatio on edennyt Pohjoismaissa ja Baltian maissa pitkälle, alueella on yhä huomattavia eroja verkottuneisuudessa, digitaalisen tekniikan saatavuudessa ja digitaidoissa, mikä syventää digitaalista kuilua ja luo esteitä kilpailukyvyille, innovoinnille ja yhteistyölle. Alueemme julkiset sektorit ovat maailman digitalisoituneimpia, mikä tekee niistä tehokkaita ja kykenevämpiä vastaamaan ihmisten ja yritysten tarpeisiin. Tämä on kuitenkin korostanut myös digiosallisuuden tärkeyttä, jotta julkinen sektori olisi kaikkien saavutettavissa, eikä ketään jätettäisi jälkeen. Alueellinen yhteistyö, jossa kehitetään ja toteutetaan toimia digipalveluiden saavutettavuuden parantamiseksi koko väestön tasolla, on ratkaisevan tärkeää digitalisaation edelläkävijäaseman säilyttämiseksi sekä alueemme kilpailukyvyyn kannalta. Teknologisen muutoksen nopeus vaatii paitsi vahvaa verkkoinfraa ja väestön digiosaamista myös työvoiman korkeaa osaamistasoa. Ilman kohdennettuja investointeja aluetta uhkaa osaajapula.

Mahdollisuuksien hyödyntäminen ja haasteisiin tarttuminen edellyttää koordinoitua, maa- ja sektorirajat ylittävää lähestymistapaa, joka kattaa tekniikan, koulutuksen, tutkimuksen ja lainsäädännön. Lisäksi tarvitaan yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä, sijoituksia digitaaliseen infrastruktuuriin ja entistä vahvempaa yhteistyötä politiikkatoimien ja painopistealueiden yhteensovittamiseksi.

”

Teknologisen muutoksen nopeus vaatii paitsi vahvaa verkkoinfraa ja väestön digiosaamista myös työvoiman korkeaa osaamistasoa.

Tavoitteet ja osatavoitteet

Digitalisaatioministerineuvosto on hyväksynyt vuosiksi 2025–2030 seuraavat tavoitteet ja osatavoitteet, joilla se pyrkii osaltaan tekemään Pohjolasta ja Baltiasta maailman kestävimmän ja integroituneimman alueen vuoteen 2030 mennessä.

Tavoite 1: Pohjolan ja Baltian alue on edelläkävijä vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttajana

Datan ja uusien tekniikoiden käytön lisääminen on olennaisen tärkeää, jotta voisimme valjastaa digitalisaation potentiaalin ja edistää samalla vihreää siirtymää. Vihreään ja digitaaliseen teknologiaan liittyvä osaaminen ja tietoisuus ovat alueelle kilpailuetu. Ne tarjoavat välineitä vihreän ja digitaalisen siirtymän kunnianhimoiseen edistämiseen ja vauhdittamiseen EU:ssa ja sen ulkopuolella sekä edelläkävijyyteen näiden rinnakkaisten siirtymien toteuttamisessa.

Vaikka vihreä ja digisiirtymä kytkeytyvät läheisesti toisiinsa, lisäponnisteluja tarvitaan datan ja digiratkaisujen hyödyntämiseksi työssä, jossa ratkotaan tieto- ja viestintätekniikoiden omia kestävyysaasteita ja pienennetään niiden ilmasto- ja ympäristöjalanjälkeä. Jotta digitaalisesta siirtymästä tulisi aidosti vihreän siirtymän ajuri, meidän on puututtava myös digiratkaisujen energiankulutukseen ja päästöihin sekä niiden tuottamaan sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun.

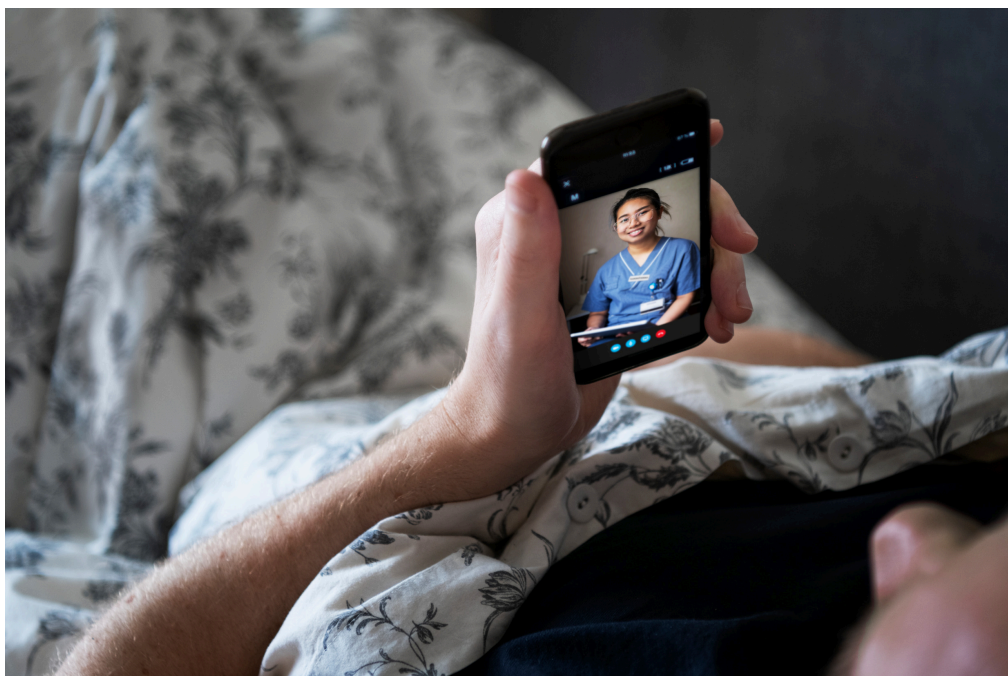
**Osatavoite 1.1:
Vahvempaa
osaamista,
tietämystä ja
tutkimusta siitä,
miten
digitalisaatio,
datan
hyödyntäminen ja
datan jakaminen
voivat vauhdittaa
vihreää siirtymää**

Datan jakamiseen, digiratkaisujen käyttöönottoon ja uusien tekniikoiden hyödyntämiseen liittyvää yhteistyötä voidaan edistää yhdessä muiden ministerineuvostojen (kuten kestävän kasvun ministerineuvoston tai ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvoston) kanssa. Esimerkkeinä voidaan mainita osallistuminen digitaalisen kaksosteknologian kehittämiseen ja pilotit, jotka esittelevät harmonisoituun, yhteentoimivaan ja jaettuun dataan perustuvia työkaluja datavetoisen päätöksenteon edistämiseksi: FAIR-periaatteiden hyödyntäminen, sidosryhmien auttaminen tietoon perustuvassa päätöksenteossa ja yhteisten resurssien datavetoisen hallinnoinnin nostaminen uudelle tasolle.

**Osatavoite 1.2:
Digiratkaisujen
myönteiset
ympäristövaikutukset**

Tieto- ja viestintätekniikan vihertämiseen liittyvä yhteistyö voisi sisältää parhaiden käytäntöjen ja kansallisten kokemusten jakamista sekä standardeihin ja harmonisointiin liittyvää yhteistyötä, jossa keskitytään digiratkaisujen energiankulutukseen ja päästöihin sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun. Muita keinoja ovat asiantuntemuksen jakaminen, yhteiset tutkimushankkeet sekä yhteistyö, jossa otetaan käyttöön ja vaikutusarvioidaan innovatiivisia tekniikoita, jotka optimoivat prosesseja, vähentävät ympäristövaikutuksia ja lisäävät yleisesti kestävää kehitystä Pohjolan ja Baltian alueella.

Tavoite 2: Pohjolan ja Baltian alue on turvallinen, verkottunut ja integroitunut

Yhteenliitetyt, turvalliset ja vakaat digitaaliset infrastruktuurit, jotka ovat yhteentoimivia Pohjolassa ja Baltiassa yli maarajojen, ovat olennainen osatekijä ja mahdollistaja pyrkiessämme maailman integroituneimmaksi alueeksi. Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioaste on jo nyt hyvin suuri ja perustuu digitaalisten palveluiden, taitojen ja verkko-yhteyksien laajaan saatavuuteen ja käyttöön kussakin maissa. Kun digitalisaatioasteeseen yhdistetään keskinäinen luottamus ja alueen maiden samanhenkisyys, se luo edellytyksiä tavoitella monenvälisyyden etuja ja tehdä Pohjoismaista ja Baltian maista maailman digitaalisesti verkottunein alue. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan yhteisiä toimia, joilla vahvistetaan entisestään rajat ylittävää digitaalista infrastruktuuria ja edistetään yleisesti Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisiä etuja eurooppalaisella ja globaalilla tasolla.

Yhteentoimivuus ja yhdenmukaistettu sääntelykehys ovat yhdentymisen ja kilpailukyvyn mahdollistajia. Jatkossa on entistä tärkeämpää tehdä yhteistyötä, joka liittyy uusien ja nykyisten EU-säädösten kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Kehittämällä yhdessä standardeja, jotka mahdollistavat datan jakamisen yli rajojen, voimme lisätä digitaalista ja datavetoista vuorovaikutusta keskeisten pohjoismaisten ja baltialaisten sidosryhmien välillä niin yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla.

**Osatavoite 2.1:
Pohjolan ja Baltian
yhteinen rajat
ylittävä
digipalvelualue**

Tämä tarkoittaa yhteisten edellytysten kehittämistä sille, että julkiset ja yksityiset toimijat voivat tarjota digipalveluitaan yli rajojen. Samalla on koordinoitava ja vahvistettava Pohjoismaiden ja Baltian maiden pyrkimyksiä, jotka liittyvät harmonisointiin, täytäntöönpanoon ja ajankohtaiseen kehitykseen vaikuttamiseen Euroopassa ja kansainvälisesti. Tavoitteeseen sisältyy yhteistyötä, joka keskittyy digitaalisten infrastruktuurien keskeisiin osatekijöihin, kuten digitaalisten identiteettien yhteentoimivuuteen, datanjakomalleihin sekä keskeisten palvelujen tarjoamiseen Pohjolan ja Baltian alueen liikkuvuuden tukemiseksi. Käytännön tulosten saamiseksi työn tärkeänä osana on oltava koordinaatio ja yhteistyö keskeisten palvelualueiden ja niistä vastaavien yksiköiden kanssa. Se edellyttää myös jatkuvaa ja nykyistä tiiviimpää yhteistyötä EU-sääntelyn täytäntöönpanossa alueellamme.

**Osatavoite 2.2:
Digiturvalliset,
tehokkaat ja
inklusiiviset julkiset
palvelut**

Jotta luottamus digipalveluihin voisi säilyä, tarvitsemme vakaita ja turvallisia digipalveluita, käyttäjien yksityisyyden suojaamista ja henkilötietojen turvallista ja luotettavaa tallentamista ja käsittelyä tavalla, joka antaa kaikille paremmat mahdollisuudet hallita omia tietojaan. Luottamus taas muodostaa digitaalisen siirtymän perustan. Digipalveluiden tietoturvan jatkuva kehittäminen voi kuitenkin heikentää palveluiden saavutettavuutta, ellei muutoksia toteuteta harkiten. Sisäänrakennetun turvallisuuden on kuljettava käsi kädessä käytettävyyden ja inklusiivisen suunnittelun kanssa.

Osatavoite 2.3: Digitaaliseen infrastruktuuriin liittyvän koordinaation lisääminen

Hyödynnetään ja vahvistetaan alan nykyistä yhteistyötä ja kehitetään sen pohjalta alueellinen ääni, jolla on vaikutusvaltaa rajat ylittäviä digitaalisia infrastruktuureja koskevissa asioissa Euroopassa ja kansainvälisesti. Tämä voitaisiin saavuttaa yhdistämällä ja koordinoimalla digitaalisiin infrastruktuureihin liittyviä lukuisia toimia, aloitteita ja asiantuntijoita sekä kytkemällä kunkin maan kansalliset painopistealueet digitalisaatioministerineuvoston tavoitteisiin ja osatavoitteisiin. Keinona voisi olla esimerkiksi se, että pyritään tuomaan yhteen keskeisten osa-alueiden vastuulliset toimijat kustakin maasta ja perustamaan rajat ylittäviä foorumeita, joilla voitaisiin ankkuroida ja vahvistaa digi-infraan liittyviä kysymyksiä ja edistää turvallisten yhteyksien ja liikkuvuuden lisäämistä alueella.

Yhteistyöhön voi sisältyä yhteistyöverkoston edistäminen Pohjolan ja Baltian alueella, 5G- ja sitä uudemman tekniikan edistymistä koskevan viestinnän ja teknisen keskustelun helpottaminen sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden sääntely-ympäristön kannalta keskeisten haasteiden ja nousevien trendien tunnistaminen.

Osatavoite 2.4: Datan yhteis- ja uudelleenkäytön lisääminen

Pyritään mahdollistamaan datan yhteis- ja uudelleenkäytön lisääminen Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä, mikä kytkeytyy läheisesti muihin osatavoitteisiin ja täydentää olemassa olevia aloitteita. Tämä voidaan toteuttaa rakentamalla yhteisymmärrystä, tuottamalla ja jakamalla tietoa sekä mukautumalla keskeisiin datanjakomalleihin yhteisillä toimilla, jotka liittyvät harmonisointiin ja vaikuttamiseen aihetta koskevassa kansainvälisessä kehitystyössä, sekä pyrkimällä kytkemään nämä toimet kunkin maan kansallisiin teknisiin, semanttisiin ja sääntelykeskusteluihin.

Tavoite 3: Pohjolan ja Baltian alue on turvallinen ja inklusiivinen ja edistää ihmislähtöistä digitaalista siirtymää yhteiskuntien kriisinsietokyvyn varmistamiseksi

Kyberturvallisuus on digitalisaation tärkeä perusedellytys. Digi-infran ja -palveluiden turvallisuuden ylläpito ja parantaminen on tullut keskeiseksi osaksi yhteiskunnan kriisinsietokykyä ja siviilipuolustusta. Tiedonhallinnan ja digiturvallisuuden alueellista kriisinsietokykyä voidaan vahvistaa vaihtamalla yhdessä tietoja ja kokemuksia, joilla voidaan varmistaa digitaalisten infrastruktuurien luotettavuus sekä tarvittava osaaminen ja kapasiteetti kyberhäiriötilanteiden tai -hyökkäysten tunnistamiseksi ja hoitamiseksi. Yleinen tieto- ja viestintätekniikan osaaminen, digitaalinen lukutaito ja digitaidot ovat keskeinen osa yleistä kyberturvallisuutta, mutta myös välttämättömiä edellytyksiä digitalouteen ja digitalisoituneiden yhteiskuntiemme arkielämään osallistumiseksi.

Kaikki Pohjoismaat ja Baltian maat kohtaavat samankaltaisia haasteita pyrkiessään varmistamaan sen, ettei kukaan jäisi kehityksestä jälkeen. Yhteistyö, jota tehdään tiedon vaihtamiseksi, parhaiden käytäntöjen löytämiseksi ja ratkaisujen virtaviivaistamiseksi voi siten olla hyvin arvokasta. Alueellisen yhtenäisyyden keskiössä ovat virastojen välinen rajat ylittävä kumppanuus ja yhteistyö, jossa jaetaan parhaita käytäntöjä ja hiotaan päätöksenteon tapoja.

**Osatavoite 3.1:
Digitaaliseen
kuiluun
vaikuttaminen sekä
digiosaamisen ja
digitaalisen
harkintakyvyn
vahvistaminen**

Yhteiskuntien digitaalisen siirtymän nopeudessa piilee riski siitä, että osa ihmisistä jää kehityksestä jälkeen. Merkittäviä askeleita tämän kehityksen torjumiseksi ovat tiedon levittäminen ja digiosallisuuden liittyvät politiikkatoimet. Digitaalisen median ja sosiaalisen median alustojen jatkuva vaikutus on korostanut tarvetta sille, että väestöllä on digitaalista harkintakykyä ja yleisiä kyberturvallisuustaitoja. Tätä kehitystä on entisestään vahvistanut uusien tekniikoiden käyttö. Jatkossakin on tärkeää edistää rajat ylittävää yhteistyötä, vuoropuhelua ja osaamisen jakamista ammattilaisten ja poliitikkojen sekä yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Tavoitteena tulee olla ihmisten voimaannuttaminen, jotta he voisivat osallistua aktiivisesti demokraattiseen ja digiyhteiskuntaan sekä tuleviin työvoimasiirtymiin.

**Osatavoite 3.2:
Kyberturvallisuus-
ja
tietoturvayhteistyön
lisääminen**

Kun yhteiskuntiemme digitalisaatio ja verkottuminen lisääntyvät, kyberturvallisuusriskit ja digitaaliseen infrastruktuuriin kohdistuvat turvallisuusriskit aiheuttavat yhä enemmän huolta julkisen ja yksityisen sektorin organisaatioille ja instituutioille. Tieto- ja viestintätekniikan (TVT) sekä kyberturvallisuus- ja tietoturva-alan yleinen osaajapula on haaste paitsi Pohjolan ja Baltian alueella myös kasvava globaali ongelma. Parhaisiin käytäntöihin liittyvä alueellinen yhteistyö, osaamisen vaihto sekä poliittinen ja infrastruktuuriyhteistyö ovat tärkeitä tekijöitä, kun pyrimme mahdollistamaan turvallisen digitaalisen siirtymän ja ylläpitämään digiyhteiskuntaan kohdistuvaa vahvaa luottamusta.

**Osatavoite 3.3:
Tekniikan, ml.
tekoälyn,
luotettava,
turvallinen,
vastuullinen ja
kestävä käyttö**

Uutta teknologiaa voidaan kiistatta käyttää ihmisten elämänlaadun parantamiseen ja apuna työssä, jossa ratkotaan aikamme polttavimpia haasteita. Sen mukana tulee kuitenkin huomattavia riskejä. Koska Pohjoismaat ja Baltian maat ovat Euroopan digitalisaation etulinjassa ja niillä on vahvat yhteiset arvot sekä korkeasti koulutettu ja digitaalisesti kyvykäs väestö, alue voi vaikuttaa asiaan ja tarjota johtavan esimerkin tekniikan hyödyntämistavoista ja mahdollisten riskien hallitsemisesta. Digitalisaatioministerineuvosto tarjoaa Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyölle puitteet.

Yhteistyöohjelman arviointi

Yhteistyöohjelma on voimassa vuosina 2025–2030, mutta kausi on jaettu kahteen kolmivuotiseen työsuunnitelmakauteen. Niistä ensimmäinen on vuosina 2025–2027 ja toinen vuosina 2028–2030.

Kauden puolivälissä toteutetaan arviointi, jonka pohjalta ministerineuvosto voi päättää muokata yhteistyöohjelmaa ja kerätä palautetta jälkipuoliskon työsuunnitelman kehittämiseksi.

Tämän lisäksi arviointia tehdään työn edetessä Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerin ja ministerineuvoston harkinnan mukaan.

Tietoja tästä julkaisusta

Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioalan yhteistyöohjelma 2025–2030

PolitikNord 2024:756

ISBN 978-92-893-7985-4 (PDF)

ISBN 978-92-893-7986-1 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2024-756>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2024

Aloitussivun kuva: Knud Andersen

Kuvat: Louis Maniquet/Unsplash, Jens Lindström/Scandinav/Imagebank.sweden.se,

Melker Dahlstrand/imagebank.sweden.se

Julkaistu Lokakuu 2024

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus, Ved Stranden 18, DK-1061 Kööpenhamina, www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa www.norden.org/fi/julkaisut